

Витяг
з протоколу № 2
засідання фахового семінару
кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка» від 06 лютого 2020 р.

1. ПРИСУТНІ:

16 із 16 науково-педагогічних працівників кафедри педагогіки та інноваційної освіти, а саме:

- 1 *Вихруц Віра Олександрівна, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, д-р пед. наук, професор;*
- 2 *Горохівська Тетяна Миколаївна, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. пед. наук, доцент;*
- 3 *Дольнікова Любов Василівна, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. пед. наук;*
- 4 *Ієвлєв Олександр Миколайович, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. т. наук, доцент;*
- 5 *Козловський Юрій Михайлович, завідувач кафедри педагогіки та інноваційної освіти, д-р пед наук, доцент;*
- 6 *Криштанович Мирослав Франкович, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, д-р наук з держ. упр., доцент;*
- 7 *Ключковська Ірина Михайлівна, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. пед. наук, доцент;*
- 8 *Колодій Ігор Степанович, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. пед. наук, доцент;*
- 9 *Носкова Маргарита В'ячеславівна, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. пед. наук;*
- 10 *Мукан Наталія Василівна, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, д-р пед. наук, професор;*
- 11 *Сікорський Петро Іванович, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, д-р пед. наук, професор;*
- 12 *Стечкевич Олег Орестович, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. пед. наук, ст. наук. сп.;*
- 13 *Терлецька Юліана МIRONІВНА, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. псих. наук, доцент;*
- 14 *Швай Роксоляна-Марія Іванівна, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, д-р пед. наук, професор;*
- 15 *Шевчук Ганна Йосипівна, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. іст. наук, доцент;*
- 16 *Яремчук Світлана Володимирівна, доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, к. іст. наук, доцент;*

На фаховий семінар запрошена: *Жорняк Наталія Євгенівна, доцент кафедри іноземних мов, к. пед. наук, доцент.*

На засіданні присутні аспіранти кафедри:

- 1 Боднар Тетяна Олександрівна
- 2 Гузій Іванна Степанівна
- 3 Денькович Наталія Андріївна
- 4 Зверюк Руслан Єрославович
- 5 Кобрин Надія Зеновіївна
- 6 Лучик Ростислав Іванович
- 7 Мацеха Віктор Вікторович
- 8 Наконечна Марія Володимирівна
- 9 Пукало Марія Ігорівна
- 10 Рузьяк Тетяна Іванівна
- 11 Сливка Богдан Степанович
- 12 Хабюк Андрій Ярославович

З присутніх – 5 докторів наук та 7 кандидатів наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуючий на засіданні – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти Сікорський Петро Іванович.

2. СЛУХАЛИ:

Доповідь аспіранта кафедри педагогіки та інноваційної освіти Запотічної Марії Іванівни за матеріалами дисертації: «Розвиток освіти корінних народів Канади», представленої на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка).

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Мукан Наталія Василівна.

Тему дисертації затверджено «12» жовтня 2016 р. на засіданні Вченої ради Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка», протокол № 3.

Робота виконана на кафедрі педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка».

По доповіді було задано 10 запитань, на які доповідач дала правильні та ґрунтовні відповіді. Питання задавали:

- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат технічних наук Ієвлев Олександр Миколайович
- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат педагогічних наук Горохівська Тетяна Миколаївна
- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат педагогічних наук Дольнікова Любов Василівна
- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат історичних наук Шевчук Ганна Йосипівна
- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат психологічних наук Терлецька Юліана МIRONІВНА
- професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, доктор педагогічних наук Швай Роксоляна-Марія Іванівна
- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат педагогічних наук Носкова Маргарита В'ячеславівна
- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат педагогічних наук Колодій Ігор Степанович
- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат педагогічних наук Ключковська Ірина Михайлівна

- професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, доктор педагогічних наук
Сікорський Петро Іванович

3. Виступи присутніх.

З оцінкою дисертації Запотічної Марії Іванівни виступили рецензенти:

- завідувач кафедри педагогіки та інноваційної освіти, доктор педагогічних наук, Козловський Юрій Михайлович,
- доцент кафедри іноземних мов, кандидат педагогічних наук, доцент Жорняк Наталія Євгенівна,

які відзначили актуальність тематики дисертаційного дослідження Запотічної Марії Іванівни, структурованість дисертації, логічну обґрунтованість викладення результатів дослідження, вагомість одержаних автором результатів. Основні положення дисертаційної роботи, отримані аспірантом наукові та практичні результати розкриті в дисертації повною мірою, характеризуються логічною завершеністю, обґрунтованістю та достовірністю, формують значний науковий доробок автора, що відображений в опублікованих працях за темою дисертації. Висновки та рекомендації є логічним завершенням матеріалів виконаного дослідження.

Також рецензентами було вказано на зауваження: перший розділ дисертації доцільно було б також доповнити детальнішим роз'ясненням і такого поняття як «Перші Нації» (англ. First Nations), оскільки воно невід'ємно пов'язане з еволюцією сприйняття корінних народів; у третьому розділі варто було б подати більш детальний ретроспективний аналіз діагностики знань корінних жителів: як саме визначають наявність труднощів у навчанні, з'ясувати більш детально, чи є розроблена методика їх визначення та подолання; слід було б подати результати дослідження періодів розвитку системи освіти корінного населення Канади у вигляді таблиць та схем, що урізноманітнює та значно спростило б виклад проблематики і дозволило отримати більш цілісне уявлення про результати дослідження; варто було б розробити методичні рекомендації щодо практичного впровадження елементів етнопедагогіки корінних народів Канади на дошкільному, шкільному та професійному рівнях вітчизняної освіти; дискусійним є виокремлення такої рубрики як «Теоретико-методологічна основа дослідження», оскільки, по-перше, її наявність не вимагається нормативними документами щодо структури дисертації, по-друге, зміст цієї рубрики досить ґрунтовно розкривається у самому тексті дисертації; оскільки дослідження присвячене вивченню досвіду країни, освітні системи провінцій якої характеризуються високим рівнем автономності, доцільним було б виокремлення тих спільних та відмінних особливостей, що формують специфіку забезпечення освітніх можливостей для представників корінних народів у кожній провінції зокрема; у дисертації йдеться про залучення представників громад корінних народів Канади до освіти молоді, зокрема дошкільного та шкільного віку, цікаво було б ознайомитися із більш детальною характеристикою такого досвіду в умовах професійної та вищої освіти; доцільним було б представлення візуалізації специфіки освіти корінних народів Канади на сучасному етапі, що спростило б прочитання та сприйняття її особливостей; будь-яка дисертація із зарубіжної чи порівняльної педагогіки передбачає опрацювання значного обсягу англомовних джерел, усвідомлення специфіки освітніх явищ та процесів, співставлення їх із відомими явищами та процесами вітчизняної педагогічної реальності, а відтак переклад та визначення термінологічної бази – отже, обґрунтованою є необхідність у презентації словника основних термінів у додатках, в якому було б подано англомовний термін, його переклад та пояснення українською мовою.

З оцінкою дисертаційної роботи також виступили присутні на засіданні наукового семінару:

- професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, доктор педагогічних наук Швай Роксоляна-Марія Іванівна, яка наголосила на інноваційності та доцільності виконаного дослідження та рекомендувала роботу для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду;
- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат педагогічних наук

Носкова Маргарита В'ячеславівна, яка зазначила актуальність, затребуваність наукової роботи, підтримала дисертантку, наголосивши, що історичний досвід потрібно вивчати для кращого розуміння сучасних тенденцій; рекомендувала роботу для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду;

- професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, доктор педагогічних наук Вихрущ Віра Олександрівна, яка наголосила, що дисертаційна робота Запотічної Марії Іванівни виконана на належному теоретичному і методологічному рівні, вирізняється своєю змістовністю та інформаційною насиченістю, тому її можна рекомендувати для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду;

- доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти, кандидат педагогічних наук Дольнікова Любов Василівна, яка підтримала попередніх виступаючих та, відзначивши важливе теоретичне і прикладне значення дисертаційної роботи для розвитку освіти, рекомендувала її для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду.

- професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, доктор педагогічних наук Сікорський Петро Іванович, який, зауважив, що варто було б більш розширено представити методологічну основу дослідження; зазначив, що ця робота є цікавою, продуманою і становить вагомий внесок у розвиток педагогіки, тому її можна рекомендувати для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду.

Загалом, учасники обговорення відзначили актуальність теми, наукову новизну, теоретичне та практичне значення основних результатів і висновків дисертації Запотічної М.І., особистий внесок здобувача, достатній рівень апробації та впровадження одержаних результатів і рекомендували її для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду.

Загальна характеристика дисертації – позитивна.

З характеристикою наукової зрілості аспіранта Запотічної Марії Іванівни виступила науковий керівник, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти Інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор педагогічних наук, професор Муқан Наталія Василівна.

Муқан Н.В.: Запотічна Марія Іванівна у 2001 р. закінчила Львівський національний університет імені Івана Франка та отримала диплом спеціаліста за спеціальністю «Англійська мова та літератури». Їй присвоєно кваліфікацію «Філолог. Викладач англійської мови та літератури». З 2003 р. Запотічна М. І. працювала у Національному університеті «Львівська політехніка» на посаді викладача кафедри іноземних мов Навчально-наукового інституту гуманітарних та соціальних наук. У 2016 р. зарахована до аспірантури Національного університету «Львівська політехніка» за спеціальністю 011 *Освітні, педагогічні науки*.

За час навчання в аспірантурі показала себе старанним дослідником, відповідальним та дисциплінованим аспірантом. Працювала відповідно до індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану. У 2018 р. Запотічна М.І. отримала грант на участь у 9-ій літній школі з історії освіти для аспірантів та докторантів, організованій Латвійським університетом у м. Рига, де прослухала лекції професорів європейських університетів з актуальних проблем проведення досліджень у галузі історії освіти, взяла участь у семінарах з обговорення представлених учасниками школи дисертаційних досліджень, виступила з доповіддю «Розвиток освіти корінних народів Канади», отримала консультації провідних фахівців з вивчення історії освіти щодо покращення якості власного наукового дослідження.

Систематична робота над дисертаційним дослідженням продемонструвала її творчу самостійність, організованість і працьовитість. Запотічна М.І. є автором 19 наукових праць за темою дисертації, що свідчить про відповідальне та всебічне вивчення досліджуваної проблеми.

Запотічна М.І. – досвідчений науковець, вміє терпляче і наполегливо працювати, проявляє зацікавленість проблемою, яку досліджує, відповідально і ретельно ставиться до виконання поставлених завдань, критично оцінює результати власної роботи.

Загалом, варто відзначити високий науковий рівень здобувача Запотічної М.І., яка під час роботи над дисертацією послідовно і методично працювала над дослідженням проблеми розвитку освіти корінних народів Канади.

4. Заслухавши та обговоривши доповідь Запотічної Марії Іванівни, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на фаховому семінарі кафедри педагогіки та інноваційної освіти, прийнято наступні висновки щодо дисертаційної роботи «Розвиток освіти корінних народів Канади»:

Висновок

**фахового семінару кафедри педагогіки та інноваційної освіти
про наукову та практичну цінність дисертації
«Розвиток освіти корінних народів Канади»**

Запотічної Марії Іванівни,

здобувача наукового ступеня доктора філософії

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

4.1. Актуальність теми дисертації

Процеси глобалізації, що за останні десятиліття набули масштабності у світовому просторі, сприяли активному розвитку міжнародної торгівлі, підвищенню ролі інтелектуального капіталу, активізації геополітичних процесів, зростанню глобальної економічної інтеграції та відкритого доступу до наявних світових ресурсів, позитивно вплинули і на міжнародний освітній простір. Проте, з іншого боку, у тенденціях глобалізації можна прослідкувати чимало негативних наслідків, серед яких особливо відчутним є поступова втрата культурної самобутності країн-учасниць. Беручи до уваги самобутність народу, що є скарбом, який може внести істотний внесок у розвиток будь-якої країни, спостерігаємо зростаючу тенденцію у розвинених країнах щодо збереження культурної ідентичності своїх громадян, зміцнення національної самосвідомості власного народу. Особливе місце відводиться збереженню культурних й освітніх надбань корінних жителів різних країн світу, оскільки їхня мова, культура, традиції та звичаї поступово зникають. Отже, дослідження принципів, методів і форм організації освіти корінних жителів набуває особливої актуальності.

Визнаючи важливість різних націй, що формують єдину культуру народу, Канада стала однією із перших країн у світі, яка у 1971 р. прийняла Закон «Про полікультурну політику» і тим самим утвердила офіційний курс полікультурності на державному рівні. На сьогоднішній день Канада також єдина із країн світу, що має національну стратегію розвитку корінного населення. Підтримуючи культурні різноманітності народів і націй всередині країни, її система освіти спрямована на виховання патріотизму, любові до країни, знання й поваги до державних мов, звичаїв тощо. Водночас бути достойним громадянином Канади не означає заперечувати національну самоідентичність.

Відповідно до Конституції України (1996), Закону України «Про національні меншини в Україні» (1992), «Декларації прав національностей України» (1991), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Законів України «Про дошкільну освіту» (2001), «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Національної доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (2016), наша держава гарантує всім народам, що проживають на її території, рівність та право вільного користування рідними мовами в усіх сферах суспільного життя, а також бере на себе обов'язок створювати належні умови для розвитку національних мов і культур, здобуття освіти. Це передбачає не лише відродження та розвиток української нації, але й представників національних меншин, в тому числі корінних народів. Вивчення та аналіз канадського досвіду є важливим джерелом для визначення стратегічних напрямів розвитку та розробки стратегій полікультурної освіти

в різних регіонах України та використання українського етнопедагогічного досвіду в розвитку та розбудові національної системи освіти з метою виховання єдності та цілісності українського суспільства.

Різноманітні аспекти розвитку системи освіти у Канаді неодноразово висвітлювалося у працях вітчизняних Руснак, Мукан, Магдач, Гук, Мукан, Барабаш, Бусько, Карпинська, Кучай, Ржевська, Шийка та зарубіжних Джонсон (Johnson), Томас (Thomas), Путман (Putman), Парвін (Parvin), Хоуторн (Hawthorn), Уїлсон (Wilson), Таунс (Townes), Свіфт (Swift); Мортон (Morton), Нунан, Холман, Скаф (Noonan, Hallman, Scharf) науковців.

Проблема розвитку освіти корінних жителів різних народів світу є предметом наукового пошуку дослідників: Австралії (Голуб, Джуринаський, Кінслі, Таунсенд, Хендерсон-Уїлсон, Болам (Kingsley, Townsend, Henderson-Wilson, Boalm); Таунсенд (Townsend), Ганстоун (Gunstone), США (Карні (Carney), Рейнер, Едер (Reyhner, Eder), Шарпс (Sharpes), Нової Зеландії (Солніє (Saulnier), Бєррінгтон (Barrington), Норвегії (Корсон (Corson), Квернмо (Kvernmo), країн Латинської Америки (Лопес (Lopez), Трапнелл (Trappnell); Веласко (Velasco) тощо. Проблеми корінних народів в Україні досліджували Сеїтмуратова, Хайруддінов, Орехова, Лопушинський.

Окремі аспекти освіти корінних жителів Канади розглядалися у працях Жорняк, Козачук, Баттіст (Battiste), Бармана, Хіберта, МкГаскіл (Barman, Heebert, McGaskill), Фрізена, Фрізена (Friesen, Friesen), Хейг-Брауна (Haig-Brown), Кіркнес (Kirkness), Лікерса (Lickers), МакФерсона (MacPherson), Мандел, Клаустон Карлсон, Файн (Mandell, Clouston, Carlson, Fine), Менделсон (Mendelson), Міллоя (Milloy), Уайта, Петерс (White, Peters), однак цілісного дослідження розвитку освіти корінного населення Канади проведено ще не було.

Отже, потреба у вивченні освітніх явищ в історичній ретроспективі, усвідомлення їхньої специфіки та екстраполяції у сучасну педагогічну реальність зумовили вибір теми нашого дослідження «Розвиток освіти корінних народів Канади».

4.2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедр

Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості». Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0116U004108).

Тема дисертації затверджена вченою радою Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 3 від 12.10.2016 р.).

4.3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Усі наукові результати, викладені у дисертації, одержані дисертантом самостійно.

У працях, опублікованих у співавторстві з Н. Мукан автору належить виокремлення чинників та перешкод у післяшкільній та вищій освіті корінних народів Канади; аналіз політики в галузі освіти корінних народів Канади у попередні століття; характеристика організації шкільної освіти дітей корінних народів Канади; дослідження специфіки шкільної освіти дітей корінних народів Канади; ретроспективний аналіз розвитку освіти корінних народів Канади; виокремлення теоретичних та методологічних засад дослідження розвитку освіти корінних народів Канади; з Н. Мукан та І. Миськів – аналіз асиміляційних процесів в освіті корінних народів Канади; висвітлення особливостей освітніх програм для дітей корінних народів Канади у період раннього дитинства.

4.4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Вважати, що наукові положення та висновки є достовірними та обґрунтованими, оскільки вони підтверджуються фактичними даними, добре узгоджуються з теоретичними положеннями, перевірені за результатами апробації на 6 міжнародних науково-практичних конференціях, а також упроваджені у роботу 5-ти закладів вищої освіти України.

4.5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що: *вперше* на основі історико-педагогічного аналізу виявлено особливості розвитку освіти корінних народів Канади у контексті специфіки її історичного, політичного, економічного, соціального, культурного, релігійного розвитку як держави; *обґрунтовано* використання методологічних підходів у дослідженні (акмеологічний, конструктивістський, антропологічний, аксіологічний, структурно-функціональний, полікультурний, функціональний, історико-хронологічний, комплексний, порівняльний) і теоретичних засад освіти корінних народів Канади (теорії колективного, емпіричного, трансформативного навчання, ситуативного пізнання та соціального навчання); *розроблено та представлено періодизацію* розвитку освіти корінних народів Канади, що охоплює 4 періоди: I період (від найдавніших часів до 1620 р.) – розвитку традиційної педагогіки корінних народів; II період (1620 – 1948 рр.) – клерикалізації та агресивної асиміляції освіти корінних народів; III період (1948 – 1969 рр.) – інтеграції освіти корінних народів; IV період (1969 р. – дотепер) – залучення корінних народів до управління та забезпечення освіти своїх дітей; *виконано аналіз* розвитку і забезпечення освіти корінних народів у Канаді на сучасному етапі (освіта та навчання у період раннього дитинства, шкільна освіта, професійна і вища освіта).

Уточнено зміст понять «освіта корінних народів», «традиційні знання», «народна педагогіка», «культуровідповідність навчальних програм», «асиміляція», «інтеграція».

Удосконалено та розширено наукові уявлення про основні поняття та терміни з проблеми освіти корінних народів Канади; про народну педагогіку індіанців, метисів, інуїтів; про внесок зарубіжних науковців у розвиток теорії і практики освіти корінних народів.

Подальшого розвитку набули ідеї про застосування методологічних підходів в історико-педагогічних дослідженнях, забезпечення освіти корінних народів Канади на основі застосування теорії і практики народної педагогіки у період раннього дитинства, шкільної, професійної та вищої освіти.

У науковий обіг введено значний масив друкованих та он-лайн джерел іноземними мовами з освітньої проблематики Канади, маловідомі факти та ідеї, що сприяють формуванню цілісної картини розвитку освіти корінних народів країни дослідження.

4.6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 19-ти працях (з них – 9 одноосібні): розділи у 2 колективних монографіях; 9 статей у виданнях, включених до наукометричних баз даних (серед них 7, що водночас належать до переліку наукових фахових видань України); 1 стаття у періодичному фаховому виданні іншої держави; 1 стаття в інших виданнях України, 6 – апробаційного характеру.

Монографії

1. Мукан, Н. В., & Запотічна, М. І. (2018с). Ретроспектива розвитку освіти корінних народів Канади у компаративно-педагогічному дискурсі: монографія. Львів: ВД «Панорама». – 2018. – 142 с.
2. Mukan, N., & Zapotichna, M. (2019). The Development of Indigenous People Education in Canada: Theoretical and Methodological Framework. *The Actual Problems of the World Today*, 2. London: Sciemcee Publishing, pp. 152-164.

Публікації у виданнях, що включені до наукометричних баз даних

3. ¹Запотічна, М. (2016). Характеристика інтеграційних процесів в історії розвитку освіти корінних народів Канади. *Педагогічні науки*, LXIX(1), 37–41.
4. ²Запотічна, М. (2016с). Корінні народи Канади: антропологічні та правові аспекти. *Вісник Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*, 3, 51–56.
5. Запотічна, М. (2016d). Характеристика традиційної освіти корінних народів Канади. *Молодий вчений*, 3(30), 381–384.

¹ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

² Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

6. ³Запотічна, М. (2016е). Організація навчання корінних народів Канади в період раннього дитинства. *Педагогічні науки*, LXXIV(1), 28–32.
7. Запотічна, М. (2017а). Використання потенціалу інклюзивного лідерства в шкільній освіті корінних народів Канади. *Молодий вчений*, 1(41), 405–407.
8. ⁴Муқан, Н., Миськів, І., & Запотічна, М. (2018а). Асиміляція в освіті корінних народів Канади. *Молодь і ринок*, 4(159), 6–10.
9. ⁵Муқан, Н., Миськів, І., & Запотічна, М. (2018b). Специфіка освітніх програм для дітей корінних народів Канади у період раннього дитинства. *Молодь і ринок*, 6(161), 36–40.

Публікації у наукових фахових виданнях України

10. Zapotichna, M. (2015). Traditional education of aboriginal peoples in Canada: principles, methods and characteristic features. *Comparative professional pedagogy*, 5(4), 98–103.
11. Муқан, Н., & Запотічна, М. (2017). Організація шкільної освіти дітей корінних народів Канади. *Людознавчі студії*, 4(36), 177–185.

Публікації у періодичних фахових виданнях інших держав

12. Запотічна, М. І. (2019). Освіта корінних народів Канади: ретроспектива розвитку та сучасний стан. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VII(78), Iss. 196, 58–61.

Публікації в інших виданнях України

13. Mukan, N., Kravets, S., & Zapotichna, M. (2016). Post-secondary and higher education of indigenous peoples in Canada: social, economic, cultural, family-related and individual barriers. *Ukrainian Journal of Educational Research*, 1(1), 39–43.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

14. Запотічна, М. (2016а). Асиміляційні процеси в історії розвитку освіти корінних народів Канади. *Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук у XXI столітті: Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції* (с. 58–60). Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки».
15. Запотічна, М. (2016b). Корінні жителі Канади: проблема тлумачення основних термінів. *Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні*. Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (с. 58–60). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота».
16. Запотічна, М. (2017с). Переваги та недоліки програм професійної освіти для корінного населення Канади. *Педагогіка: традиції та інновації. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, Ч. 1* (с. 10–12). Херсон: Видавничий дім «Гельветика».
17. Муқан, Н., & Запотічна, М. (2016а). Освіта корінних народів Канади (кін. XIX – поч. XX ст.): політика «агресивної асиміляції». *Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук. Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції* (с. 62–64). Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота».
18. Муқан, Н., & Запотічна, М. (2016b). Розвиток освіти корінних народів Канади у XVIII ст. *Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (с. 20–23). Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології».

³ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

⁴ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

⁵ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України.

19. Мукан, Н., & Запотічна, М. (2018). Альтернативні школи та програми: застосування індивідуального підходу до освіти дітей корінних народів Канади. *Теорія і практика освіти в сучасному світі. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 6–9). Херсон: Видавництво «Молодий вчений».

4.7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

Основні положення та результати дисертації оприлюднені на міжнародних науково-практичних конференціях і семінарах: «Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук у XXI столітті» (Одеса, 2016), «Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні» (Львів, 2016), «Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук» (Львів, 2016), «Сучасні досягнення вітчизняних вчених у галузі педагогічних та психологічних наук» (Київ, 2016), «Педагогіка: традиції та інновації» (Запоріжжя, 2017), «Теорія і практика освіти в сучасному світі» (Дніпро, 2018).

Основні положення і результати дисертаційного дослідження обговорювались та отримали позитивну оцінку на засіданнях і наукових семінарах кафедри іноземних мов, кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (2016-2019 рр.).

4.8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Обґрунтовано методологічні підходи до виконання історико-педагогічного дослідження та теоретичні засади розвитку освіти корінних народів Канади. Висвітлено специфіку поняттєво-категорійного апарату дослідження. Розроблено періодизацію розвитку освіти корінних народів Канади та охарактеризовано кожен з періодів. Виконано аналіз розвитку та забезпечення освіти корінних народів досліджуваної країни на сучасному етапі. Результати, матеріали, положення та висновки дослідження доцільно використовувати з метою розширення знань науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти в Україні під час викладання історії педагогіки, порівняльної та зарубіжної педагогіки.

Результати дослідження впроваджено у роботу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 484 від 04.05.2018); Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/27 від 04.05.2018); Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 67-01-821 від 04.05.2018); Львівського національного університету імені Івана Франка (довідка № 3164-В від 16.07.2018); Мукачівського державного університету (довідка № 2431 від 04.12.2019).

4.9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його матеріали, матеріали монографії «Ретроспектива розвитку освіти корінних народів Канади у компаративно-педагогічному дискурсі», розділу “The development of indigenous people education in Canada: theoreticad and methodological framework” у колективній монографії “The actual problems of the world today” використовуються у практиці закладів вищої освіти під час вивчення дисциплін «Порівняльна педагогіка» (теми занять «Шкільна освіта за кордоном: проблеми і досягнення», «Характеристика моделей зарубіжної школи та системи освіти в Україні: порівняльний контекст», «Національні особливості систем освіти зарубіжних країн та їх функціонування»), «Історія педагогіки» (теми занять «Розвиток освіти і виховання кінця XVIII – початку XIX ст.», «Освіта та педагогічна думка кінця XIX – початку XX ст.») для поглиблення знань у галузі історії та зарубіжної педагогіки. Результати дослідження, обґрунтовані провідні поняття і база даних можуть використовуватися вітчизняними науковцями для проведення історико-педагогічних досліджень.

4.10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (303 найменування, з них 220 – іноземними мовами), 7

додатків. Загальний обсяг дисертації складає 245 сторінок, з них 200 сторінок основного тексту, який містить 2 таблиці та 9 рисунків на 7 сторінках.

Дисертаційна робота за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

5. З урахуванням зазначеного,

на фаховому семінарі кафедри педагогіки та інноваційної освіти ухвалили:

5.1. Дисертація Запотічної Марії Іванівни «Розвиток освіти корінних народів Канади» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання щодо виявлення особливостей розвитку освіти корінних народів Канади, що має важливе значення для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

5.2. У 19 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них – 10 одноосібні: розділи у 2 колективних монографіях; 7 статей у виданнях, включених до наукометричних баз даних (серед них 5 – у виданнях, що водночас належать до переліку наукових фахових видань України); 2 статті наукових фахових виданнях України; 1 – у періодичному фаховому виданні іншої держави; 1 – в інших виданнях України, 6 праць апробаційного характеру.

5.3. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167).

5.4. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Запотічної Марії Іванівни дисертація «Розвиток освіти корінних народів Канади» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за	-	17 (сімнадцять) осіб
проти	-	(немає)
утримались	-	(немає)

Головуючий на засіданні фахового семінару, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти, д.пед.н., професор

Сікорський П.І.

Рецензенти:

д.пед.н, доцент, завідувач кафедри педагогіки та інноваційної освіти

Козловський Ю.І.

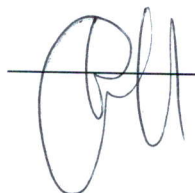
к.пед.н., доцент, доцент кафедри іноземних мов

Жорняк Н.С.

Відповідальний у ПППО за атестацію PhD

д.ю.н., професор, заступник директора з наукової та міжнародної діяльності

Гарасимів Т.З.

«06» лютого 2020 р.